

Випадкова знахідка мисливців

Морозов М.Г.,
Розум Є.Є.,
Одеський ДАУ

У диких качок саркоцисти локалізуються у м'язах та міжм'язовій сполучній тканині.

Знайомий мисливець надіслав фото качки, впольованої наприкінці січня в Кілійському районі (Одещина), адже був збентежений наявністю в м'ясі білих включень, не розумів їх походження і не знав чи можна використовувати таку тушку в їжу.

Загалом із 39 впольованих бригадою качок чотири було уражено даною хворобою (10,3%). Власники здобичі відзначили вищу масу та вгодованість уражених птахів порівняно зі здоровими особинами (хоча дані літератури вказують на зворотне). Цікавість мисливців до цього питання цілком вмотивована, оскільки колись вони спостерігали подібне під час розробки туші впольованої косулі.

У цьому випадку встановлено діагноз — **саркоцистоз (саркоспоридіоз)** — хронічне захворювання людини і тварин багатьох видів (косулі, олені, дикі свині, зайці, гризуни, дикі птахи). Характеризується ураженням м'язової тканини та внутрішніх органів найпростішими роду *Sarcocystis*. Люди найчастіше заражаються при вживанні погано провареного м'яса хворої тварини або птиці, недотриманні правил особистої гігієни під час контакту з сирим м'ясом хворих тварин. Тварини і птахи також заражаються при поїданні ураженого саркоцистами м'яса.

Цикл розвитку даних паразитів відбувається за участю дефінітивних (собака, кіт, вовк, лисиця та інші м'ясоїдні тварини, а також людина) і проміжних (свійські й дикі травоядні, всеїдні тварини, птахи та рептилії) хазяїв. **Зараження дефінітивного хазяїна** відбувається при поїданні сирого м'яса, інвазованого саркоцистами. На 9–10 добу дефінітивний хазяїн починає разом з фекаліями виділяти ооцисти і спороцисти впродовж 30–40 діб. У цей період у хворих тварин може

Тушка дикої качки, ураженої саркоцистозом

реєструватися ентерит та порушення процесів травлення. **Проміжні хазяї** заражаються при заковтуванні з кормом чи водою ооцист або спороцист. Далі спорозоїти проникають до ендотеліальних клітин кровоносних судин, де утворюються меронти, які проникають у м'язи, і формуються цисти. Перебіг у проміжних хазяїв, переважно хронічний. Із клінічних ознак реєструють виснаження та блідість слизових оболонок, а також зниження продуктивності у свійських тварин.

Діагноз на саркоцистоз встановлюють тільки після загибелі (забою), методом огляду тушок птахів та мікроскопічного дослідження зрізів проб м'яса.

У пташиній тушці саркоцисти помітні неозброєним оком — зовні нагадують тонкі білі рисинки завдовжки близько 7 мм. У пункті 11.31 наказу Державного департаменту ветеринарної медицини України №28 «Про затвердження Правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів» від 07.06.2002 р. чітко вказано, як необхідно діяти при саркоцистозі птиці.

При виявленні численних саркоцист і наявності дистрофічних змін тушки й органи утилізують.

При наявності поодиноких саркоцист тушки направляють на промислову переробку.

Необхідно проводити регулярні інформаційно-роз'яснювальні заходи з мисливцями щодо ветеринарно-санітарних і зоогігієнічних правил при саркоцистозі у диких тварин і птахів. Їх дотримання дасть можливість попередити зараження саркоцистозом людей та розповсюдження даного захворювання серед диких та свійських тварин і птахів. **ЗТ**

Місця локалізації саркоцист у різних видів тварин децю різняться.

Паразити в стадії саркоцисти досить стійкі в навколишньому середовищі. Витримують висушування протягом місяця та нагрівання до +60°C.

Профілактика

Розірвати біологічний ланцюг

З метою профілактики захворювання на саркоцистоз необхідно вживати заходи, спрямовані на розрив біологічного ланцюга передачі збудника від дефінітивного до проміжного хазяїна і навпаки шляхом дотримання ветеринарно-санітарних та зоогігієнічних правил:

- суворо дотримуватися гігієнічних заходів при контакті з сирим м'ясом;
- м'ясо впольованих диких тварин і птиці піддавати ветеринарно-санітарній експертизі;
- не згодовувати уражене саркоцистами сире м'ясо собакам і котам;
- знезаражувати уражене м'ясо методом проварювання протягом 30–60 хв або заморожуванням при температурі -20°C упродовж 24 годин;
- утилізувати трупи загиблих тварин.